

การพัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์
ในชั้นเรียนภาษาไทยด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเปิด
THE DEVELOPMENT OF CREATIVE THINKING ABILITY IN THAI LANGUAGE
CLASSES WITH OPEN LEARNING MANAGEMENT

จิรัฐติพร ชูเมือง¹ และ สังกวียน ปินะกาลัง²

มหาวิทยาลัยขอนแก่น^{1,2}

Jiruttiporn Chumueang¹ and Sungwean Pinagalung²

Khon Kaen University, Khon Kaen, Thailand^{1,2}

Corresponding Author, Email: Jiruttiporn786@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ในชั้นเรียนภาษาไทยด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเปิด เป็นการ
พัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในชั้นเรียนภาษาไทยชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3
สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความคิดหลากหลาย มีจินตนาการ มีความคิด สร้างสรรค์ มีความคิดหลากหลาย
แจ่มใสในเชิงสร้างสรรค์ โดยไม่มีผิดถูก เพราะการจัดการเรียนรู้แบบ เปิดเป็นวิธีการสอนที่ให้ผู้เรียนคิดได้
หลากหลาย เป็นการคิดปลายเปิด คิดนอกกรอบ ไม่มีกรอบจำกัด คิดสิ่งใหม่ ๆ ได้อย่างไม่มีผิดถูก ได้ฝึก
การคิดสร้างสรรค์อย่างสมเหตุสมผล การพัฒนาการคิด สร้างสรรค์สนับสนุนให้ผู้เรียนฝึกใช้จินตนาการ
ฝึกการใช้ความคิดกว้าง คิดหลากหลาย ส่งผลให้ ผู้เรียนมีจินตนาการที่หลากหลาย สามารถคิดสร้างสรรค์
สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นได้จากจินตนาการ และ ประสบการณ์จากการฝึกคิดสร้างสรรค์ ซึ่งผู้สอนต้องใช้หลัก
การสอนอย่างเป็นกันเองกับผู้เรียน สร้าง บรรยากาศที่ปลอดภัย เป็นมิตรกับผู้เรียน เอื้อต่อการใช้ความ
คิดสร้างสรรค์ ถ้าคิด ถ้าจินตนาการ มีความคิดเป็นของตนเอง อย่างไม่มีผิดถูก ผู้เรียนจะเป็นผู้ใช้

* ได้รับบทความ: 1 พฤษภาคม 2564; แก้ไขบทความ: 11 มิถุนายน 2564; ตอรับตีพิมพ์: 12 กรกฎาคม 2564

จินตนาการของตนเองให้มากที่สุด ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนจะแตกต่างกันตามประสบการณ์ สติปัญญา แรงจูงใจ อารมณ์ การตอบคำถามแบบเปิดเป็นการตอบได้หลากหลายคำตอบ เป็นการตอบแบบปลายเปิด มี คำตอบได้หลากหลาย การจัดการเรียนรู้แบบเปิดเป็นการจัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียน ได้มีประสบการณ์หลากหลายกับปัญหาปลายเปิดที่มีลักษณะคำตอบหลากหลาย อันเกิดจาก กระบวนการคิดหลายวิธีที่ผู้เรียนคิดออกมาจากจินตนาการของตนเองไม่ใช่ครูเป็นผู้บอกคำตอบ มีการ คิดเป็นระบบ มีเหตุมีผล การพัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในชั้นเรียน ภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเปิด ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในชั้นเรียน ภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเปิด สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดอย่าง หลากหลาย โดยผลจากการทดสอบความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในชั้นเรียน ภาษาไทยที่คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนนั้น มีสาเหตุจากการจัดการเรียนรู้แบบเปิด เป็นการ สอนที่ให้ผู้เรียนแก้ปัญหาแบบปลายเปิด ได้ฝึกทักษะการคิด การจินตนาการมีความคิดเป็นของตัวเอง กล้าแสดงความคิดเห็น มองเห็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างหลากหลาย ความสามารถในการ จินตนาการการคิดสร้างสรรค์นั้นขึ้นอยู่กับ ความสามารถ ความรู้ สติปัญญา ประสบการณ์ของผู้เรียน ครูต้องจัดบรรยากาศการเรียนการสอนแบบเป็นกันเอง เพื่อให้ผู้เรียนไม่กดดัน และกล้าแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ฝึกให้ผู้เรียนได้ลองทำ ลองคิด จินตนาการด้วยตัวเอง ผู้เรียนจะได้มีทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์มากขึ้น

คำสำคัญ: การพัฒนาความสามารถ; การคิดสร้างสรรค์; การจัดการเรียนรู้แบบเปิด

Abstract

The research on the development of creative thinking ability in Thai language classes with open learning management is the development of creative thinking ability of Prathom 3 students in Thai language classes. The research is able to develop students to have a various ways of thinking, imagination, creative thinking, and a variety of creative opinions without being told right or wrong because the open learning management is a teaching method that allows students to think in various ways. It is an open-ended thinking, thinking outside the box without limitations. Students can think of new things without being told right or wrong. Students can rationally practice creative thinking and develop creative thinking. This method encourages students to practice using their imagination, broad thinking, and various ways of thinking, which results in students having a wide range

of imagination and being able to think and create new things through imagination and experiences from the practice of creative thinking. The teachers must use friendly teaching methods with students to create a safe and friendly atmosphere that is beneficial to the use of creativity and allows students to be confident to think, imagine, and have their own opinions without being told right and wrong. Students will use their imagination as much as possible. The students' creative thinking abilities will differ depending on their experiences, intelligence, motivation, and emotions. It is an open-ended response with a variety of answers. The open learning management is the teaching and learning management that focuses on students having a wide range of experiences with open-ended problems with various types of answers from many thinking processes that students think from their own imaginations, not from the teachers who provide the answers. This method allows students to think systematically, rationally, and creatively. For the development of creative thinking ability in Thai language classes with the learning management, the results showed that the development of creative thinking ability in Thai language classes with the open learning management was able to develop students to have a wide range of thinking abilities. The result of the test of the students' creative thinking ability in Thai language classes showed a higher score of the post-test than the pre-test because the open learning management helps students to practice solving open-ended problems, practice thinking and imagination skills, have their own ideas, be confident to express opinions, and find a solution to various types of problems. Imagination and creative thinking abilities depend on the ability, knowledge, intelligence, and experiences of the students. The teachers must provide a friendly teaching atmosphere to help the students to have no pressures and be confident to definitely express opinions and practice students to try perform, think, and imagine by themselves. Therefore, the students will have better skills in creative thinking.

Keywords: The Development Of Creative; Thinking Ability; Open Learning Management

บทนำ

นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมรักความเป็นไทยให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ เป็นที่ทราบกันดีว่าการเรียนภาษาไทยเกี่ยวข้องกับความคิดของมนุษย์เพราะภาษาเป็นสื่อของความคิดการเรียนรู้ภาษาไทยจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดสร้างสรรค์คิดวิพากษ์วิจารณ์คิดตัดสินใจแก้ปัญหาและวินิจฉัยอย่างมีเหตุผลขณะเดียวกันการใช้ภาษาอย่างมีเหตุผลใช้ในทางสร้างสรรค์และใช้ภาษาอย่างสละสลวยงดงามย่อมสร้างเสริมบุคลิกภาพของผู้ใช้ภาษาให้เกิดความน่าเชื่อถือและเชื่องม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องคิดหาวิธีการพัฒนากระบวนการคิดให้กับผู้เรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นช่วงวัยแห่งการพัฒนาการเรียนรู้ในทุก ๆ ด้านครูผู้สอนต้องหาวิธีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะการคิดและถ่ายทอดความคิดของตนเองด้วยการเขียนการจัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิดและการเขียนมีวิธีการอย่างหลากหลายผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการแห่งวัยความเหมาะสมของเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้น ในการเขียนเด็กควรมีความเป็นอิสระในการแสดงออกในด้านความคิดเป็นการเปิดใจของตัวเองได้อย่างเสรี โดยใช้สิ่งเร้าที่เอื้อต่อการส่งเสริมความสามารถในการคิด คือ การจินตนาการทางภาพและภาษา (Visual and Semantic imagery) (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

ปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยยังมีปัญหาย่อยมากโดยเฉพาะนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งยังใหม่ต่อการเรียนรู้ทักษะทางภาษา ทำให้อ่านหนังสือไม่คล่องเขียนไม่ถูกต้อง ฟังไม่เข้าใจ และพูดไม่ถูกต้อง วิธีการสอนภาษาไทยสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพนั้นครูจะต้องฝึกฝนให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกซ้ำซ้ำทวนอยู่บ่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกสะกดคำและการฝึกแจกลูก ซึ่งจะต้องทำให้นักเรียนจำได้ ฟังเข้าใจ พูด อ่าน และเขียน ได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว จะส่งผลให้การเรียนรู้ของนักเรียนดีขึ้นในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 ต่อไป แต่ถ้านักเรียนไม่ได้รับการเอาใจใส่ในเรื่องดังกล่าวก็จะส่งผลให้นักเรียนอ่านไม่คล่องเขียนไม่คล่อง (กรมวิชาการ, 2538)

การสอนแบบเปิด (Open approach) เป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความคิดแตกต่างกันมีการคิดปลายเปิดหลากหลายการเรียนรู้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) เป็นวิธีการสอนหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งการเรียนรู้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พบกับปัญหาหรือสถานการณ์ เพื่อให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ทำความเข้าใจกับปัญหาเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบ จากการแก้ปัญหาที่หลากหลาย คำตอบที่ได้อาจไม่ใช่คำตอบเดียว เพราะวิธีการแบบเปิดเป็นการสอนที่ครูไม่ได้จำกัดวิธีการคิดของผู้เรียน แต่ครูจะทำความเข้าใจกับแนวคิดหรือเหตุผลในการได้มาของคำตอบ และหาวิธีการแก้ปัญหาด้วยตัวผู้เรียนเอง นอกจากนี้นักเรียนสามารถใช้ศักยภาพของตนได้อย่างเต็มที่ในกระบวนการคิด

และแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้วิธีการแบบเปิดจึงเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์ด้วยการลงมือปฏิบัติ การแก้ปัญหา และการทำงานเป็นกลุ่ม ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น นักเรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาดีขึ้น ตติมา ทิพย์จินดาชัยกุล (2557)

การจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองปลิง อำเภอนิคมน้ำอูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนครพบว่าสมรรถภาพที่มีปัญหา ได้แก่ ทักษะการอ่านและการเขียนเมื่อทดสอบการเขียนคำพบว่านักเรียนเขียนคำต่าง ๆ ถูกต้องน้อย ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนและปัญหาการจัดการเรียนการสอนจากครูประจำชั้นและแบบบันทึกผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน (ปพ.5) ประกอบกับประสบการณ์ในการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของผู้วิจัย จึงได้ทราบปัญหาที่สำคัญของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 คือ การอ่านและการเขียนสะกดคำ ผู้วิจัยได้ร่วมวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาดังกล่าวกับครูประจำชั้นพบว่าครูผู้สอนอาศัยเฉพาะหนังสือแบบเรียนและแบบฝึกหัดในแบบเรียนเพียงอย่างเดียว นักเรียนอาจจะอ่านหรือเขียนคำตามหนังสือแบบเรียนได้แต่ไม่เข้าใจในสิ่งที่ตนอ่านและเขียนว่าคำ ๆ นั้นประกอบด้วยพยัญชนะ สระ ตัวสะกด และวรรณยุกต์อะไรบ้างเมื่อครูถามเกี่ยวกับสระนักเรียนจะตอบไม่ได้หรือถ้าตอบจะตอบแบบไม่มั่นใจว่าถูกต้องหรือไม่

จากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหนองปลิง มาตรฐาน ที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผลการประเมินนักเรียนมีคุณภาพระดับพอใช้ และจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2553 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่า นักเรียนมี ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะทางการเขียน และจากการประเมินและตรวจสอบผลงานรายชั่วโมง พบว่า ผลงานการเขียนของนักเรียนที่ต้องการความคิดสร้างสรรค์ นักเรียนต้องใช้เวลาในการทำงานมาก นักเรียนส่วนใหญ่จะบอกว่าทำไม่ได้ คิดไม่ออก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากนักเรียนไม่ได้รับการฝึกทักษะ

จากที่กล่าวมาข้างต้นผลจากการวิจัยจะช่วยให้ผู้สอนนำแนวทางในการพัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ในผู้เรียนให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในชั้นเรียนภาษาไทยด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเปิด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนบ้านหนองปลิง อำเภอนิคมน้ำอูนจังหวัดสกลนคร
จำนวน 16 คน

2. การสุ่มตัวอย่าง

วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนรู้
2. แบบทดสอบความสามารถการคิดสร้างสรรค์
3. กล้องบันทึกวีดิทัศน์ (Video Recording)
4. แบบสังเกต (Observation Form)
5. แบบสัมภาษณ์ (Interview Form)
6. เครื่องบันทึกเสียง (Audio Recording)
7. แบบบันทึกภาคสนาม (Field Note)
8. กล้องบันทึกภาพนิ่ง (Camera)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการบรรยายวิเคราะห์ (Analytic description) มีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1) เก็บข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในชั้นเรียนภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเปิด

2) นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการสอนของครูกลุ่มเป้าหมายมาวิเคราะห์ในรูปแบบของการบรรยายวิเคราะห์

3) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ในรูปแบบของการบรรยายวิเคราะห์

4) นำข้อมูลจากการบันทึกวีดิทัศน์การสอนของครู จำนวน 16 ครั้งมาถอดความเป็นภาษาเขียน

5) นำข้อมูลจากผลการทดสอบความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบความแตกต่าง

6) นำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกภาคสนาม ข้อมูลจากการสังเกตและสัมภาษณ์ครูและนักเรียน และโปรโตคอล (Protocol Analysis) มาวิเคราะห์ในรูปแบบของการบรรยายวิเคราะห์

ผลการวิจัย

การพัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในชั้นเรียนภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเปิด

ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในชั้นเรียนภาษาไทยก่อนเรียน ยังไม่สามารถใช้กระบวนการจินตนาการในการทำแบบทดสอบความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออได้ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการพัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในชั้นเรียนภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการแบบเปิด (Open Approach) พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการวิเคราะห์เมื่อเผชิญสภาพปัญหา สามารถสังเคราะห์ความรู้ได้ มีทักษะการประเมินคุณค่าและให้เหตุผลจากสิ่งที่อ่าน มีการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงาน สามารถแก้ปัญหา และมีวิจารณ์งานในการเรียนรู้มากขึ้น ผู้วิจัยได้ประเมินความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในชั้นเรียนภาษาไทยหลังเรียน พบว่าผู้เรียนมีความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์และสามารถใช้กระบวนการจินตนาการในการทำแบบทดสอบการคิดสร้างสรรค์ได้ โดยผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในชั้นเรียนภาษาไทยก่อนเรียน

ผลการประเมินความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในชั้นเรียนภาษาไทยก่อนเรียน พบว่า ผู้เรียนมีผลคะแนน เฉลี่ย 11.75 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 39.125 ที่เป็นเช่นนี้มีสาเหตุจากนักเรียนไม่สามารถทำข้อสอบก่อนเรียนความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในชั้นเรียนภาษาไทยได้ โดยจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ผู้เรียนไม่กล้าเขียนคำตอบที่คิดได้ลงไป เขียนไม่คล่อง และไม่มีจินตนาการที่หลากหลาย

การพัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในชั้นเรียนภาษาไทย

ผลปรากฏว่าผู้เรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน เพื่อเรียนรู้วิธีการคิดและวิธีการทำความเข้าใจทั้งของตนเองและของผู้อื่นร่วมกัน มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยสามารถจินตนาการพร้อมเหตุผลประกอบได้

การพัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในชั้นเรียนภาษาไทยด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์

การพัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในชั้นเรียนภาษาไทยด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นรูปแบบการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ความรู้จากการค้นพบ ในรูปแบบอื่น ๆ อย่างสร้างสรรค์ มีการอธิบายแลกเปลี่ยนข้อมูลและลงข้อสรุป โดยครูทำหน้าที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีการเชื่อมโยงความรู้ แล้วนำมาสร้างสรรค์ผลงาน เช่น การเล่าเรื่องจากภาพ หรือการสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ๆ ด้วยการสรุปในรูปแบบของตนเอง

การประเมินการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในชั้นเรียนภาษาไทย

ในงานวิจัยนี้ การประเมินผลการเรียนรู้เป็นการตรวจสอบและการประเมินผลการเรียนรู้ด้านการคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนในชั้นเรียนภาษาไทย มี 3 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1) ครูดำเนินการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการยึดแนวทางการประเมินผลการเรียนรู้ตามรูปแบบการประเมินการคิดสร้างสรรค์ โดยจะมีการประเมินก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนหลังจบกระบวนการเรียนรู้ โดยดำเนินการออกข้อสอบตามตัวชี้วัด ประกอบด้วยข้อสอบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยนำเอาสถานการณ์ในชีวิตประจำวันมาประยุกต์ใช้

2) ครูประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนโดยการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนในแต่ละชั่วโมง เป็นการประเมินเบื้องต้น ประเมินภาพรวมจากการตั้งคำถามให้นักเรียนตอบหลังจากที่ให้นักเรียนเรียนจบกระบวนการ

3) ครูประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากใบงานที่นักเรียนทำ เนื่องจากทุกใบงานจะระบุตัวชี้วัดไว้อย่างชัดเจน ประกอบด้วยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น ตรงต่อเวลา สะอาดเรียบร้อย ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ ซึ่งถือได้ว่าเป็นพื้นฐานการมีทักษะชีวิตที่ดี

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในชั้นเรียนภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเปิด ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในชั้นเรียนภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเปิด สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดคล่องแคล่ว คิดยืดหยุ่น คิดริเริ่ม และคิดละเอียดลออ โดยผลจากการทดสอบความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในชั้นเรียนภาษาไทยที่คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนนั้น มีสาเหตุจากการจัดการเรียนรู้แบบเปิด เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนแก้ปัญหาแบบปลายเปิด ได้ฝึกทักษะการคิด การจินตนาการมีความคิดเป็นของตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น มองเห็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างหลากหลาย ความสามารถในการจินตนาการการคิดสร้างสรรค์นั้นขึ้นอยู่กับ ความสามารถ ความรู้ สติปัญญา ประสบการณ์ของผู้เรียน ครูต้องจัดบรรยากาศการเรียนการสอนแบบเป็นกันเอง เพื่อให้ผู้เรียนไม่กดดัน และกล้าแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ฝึกให้ผู้เรียนได้ลองทำ ลองคิด จินตนาการด้วยตัวเอง ผู้เรียนจะได้มีทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์มากขึ้น

การจัดการเรียนรู้แบบเปิด ช่วยพัฒนาการคิดให้กับผู้เรียนอย่างไม่มีขีดจำกัด เป็นการคิดเพื่อแก้ไขปัญหาแบบปลายเปิด สามารถคิดได้กว้าง หลากหลายแง่มุม ตติมา ทิพย์จินดาชัยกุล (2557) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและ

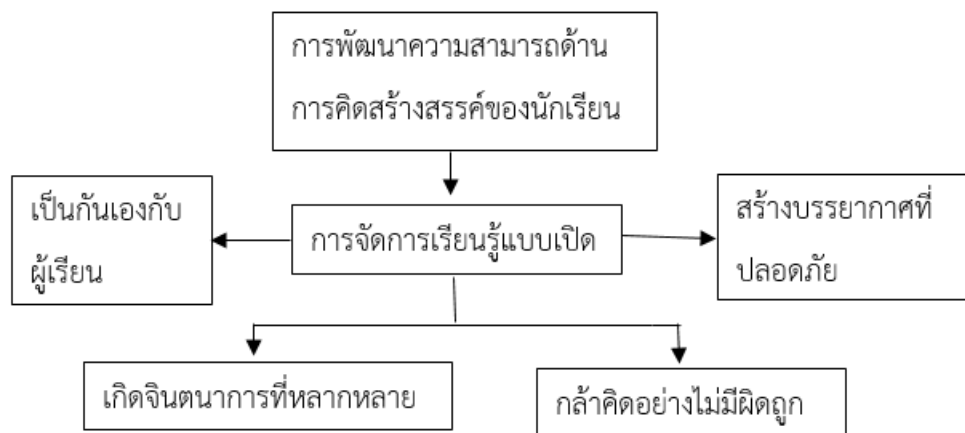
ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่องทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) เรื่องทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 75.37 สารภี ทาอามาตย์ (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดสู่การเขียน โดยใช้เทคนิคคอนเนกนัย ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ความสามารถในการคิดสู่การเขียนของนักเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิคคอนเนกนัย สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคคอนเนกนัย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 75.57 ทั้งนี้การเรียนรู้โดยวิธีแบบเปิด (Open Approach) ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียนอย่างกระตือรือร้น แสดงวิธีคิดได้อย่างอิสระ เป็นการสนับสนุนวิธีการคิดที่หลากหลาย นักเรียนแต่ละคนมีโอกาสแสดงวิธีคิดของตนเองรวมทั้ง เรียนรู้ในวิธีคิดของคนอื่นเพื่อนำคำตอบมาอภิปรายและเปรียบเทียบกับกันโดยนักเรียนใช้ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีอยู่ ค้นหาคำตอบที่หลากหลายในการค้นหาคำตอบจากกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยซึ่งทำให้นักเรียนแต่ละคนที่เข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนเกิดความสนใจและมีความถนัด ซึ่งปัญหาปลายเปิดทำให้นักเรียนมีโอกาสค้นพบคำตอบด้วยตนเองซึ่งแต่ละบทเรียนสามารถจัดให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการคิดอย่างมีเหตุผล ผ่านการอภิปรายและเปรียบเทียบในชั้นเรียน นักเรียนได้รับแรงจูงใจภายในที่จะเสนอเหตุผลในวิธีคิด

สรุปได้ว่าการเรียนรู้โดยวิธีแบบเปิด (Open Approach) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสงสัย เกิดคำถามจากสถานการณ์ปัญหานำไปสู่กระบวนการคิดที่สลับซับซ้อน และลงมือสืบเสาะหาความรู้เพื่อนำมา ประมวลหาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเองโดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ จนกระทั่งค้นพบ ข้อสรุป หลักการหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ด้วยตนเองและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ซึ่งในกระบวนการคิดดังกล่าวมานี้ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดขั้นสูงและผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการวิเคราะห์เมื่อเผชิญสภาพปัญหา สามารถสังเคราะห์ความรู้ได้ มีทักษะการประเมินคุณค่าและให้เหตุผลจากสิ่งที่อ่าน มีการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงาน สามารถแก้ปัญหา และมีวิจารณญาณในการเรียนรู้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ครูควรนำแนวทางการจัดการศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเปิด ไปปรับใช้และประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพชั้นเรียนของตน
2. ควรศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ในระดับชั้นอื่น ๆ และในรายวิชาอื่น ๆ

องค์ความรู้ใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมวิชาการ. (2538). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภา ลาดพร้าว.
- จิรัฐา ชิตประสงค์. (2538). การหาประสิทธิภาพแบบฝึกการเขียนสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการเขียนบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บัญชา เกียรติจรุงพันธ์. (2549). สอนภาษาไทยอย่างไรให้คิดเป็น. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปรีชา เนาว์เย็นผล. (2544). กิจกรรมการเรียนรู้การสอนคณิตศาสตร์ โดยใช้การแก้ปัญหาปลายเปิดสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิจิตร ทาทอง. (2545). การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกสมรรถภาพการอ่านเร็วกับการสอนอ่านตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. อุบลราชธานี: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

- วิรัมย์ ทองวาเศษ. (2545). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เน้นกระบวนการคิดอย่างมี
วิจารณญาณ ในวิชาวิทยาศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
วิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แนวดำเนินงานของคณะกรรมการ
เขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: ศุภสมาคมฟ้า
สมศักดิ์ สินธุเวชญ์. (2524). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. กรุงเทพมหานคร:
วัฒนาพานิช.